

fluelser kommer den Summa nær, som den ærede Indenrigsminister igaar sagde at kunne løbe op til 47 Millioner; thi jeg kan ikke indsee, hvorledes den Pantegæld, som Regjeringen kunde overtage ved omtrent 100,000 Tdr. Hartkorns Salg, blot med en Ottendedeel af disses Værdi, kunde beløbe sig til 47 Millioner, men der dog altid vilde være en stor for Finantserne bebyrdende Sum; men foruden denne directe Udtælling af Finantserne, hvortil Midlerne idetmindste maatte skaffes tilveie, er der efter Lovforslaget to for disse meget bebyrdende Bestemmelser, nemlig i §§ 20 og 21, hvor efter Finantserne skulde indestaae for Rentens Betaling og for Udbetalingen af Obligationerne, forinden Skyldnerne enten have betalt Renten, eller man har kunnet realisere de udsatte Capitaler. Det er derfor indlysende for mig, at man gjør saa væsentlige Fordringer til Finantserne, at, dersom disse paa anden Maade ad de Veie og ved de Midler, som ogsaa ere bragte i Anvendelse paa den Tid, da man troede at kunne have dette Forhold ad den frivillige Veie, anvendte de samme Midler, som her foreslaaes, saa vilde maaskee det samme Resultat kunne opnaaes uden Evangslov. Jeg skal ikke nægte, at jeg efter min Anskuelse vilde ansee det for et meget stort Gode, om man ikke behøvede at ty til nogen Evang. Jeg troer, at det ogsaa her er Friheden, der skal bane sig selv Veie, og at Intet snarere kunde bringe en varig Tilfredshed tilveie i alle Statens Classer, end naar disse Forhold kunde ordnes ad Frivillighedens Veie. Imidlertid erkjender jeg tilfulde Bægten af de Grunde, som den ærede Forslagsstiller har anført, for at gribe ind med en Lov; han har vist, hvorledes dette Forholds snarlige Ordning er bleven til paastrængende Nødvendighed, og, da jeg nødig vil gaae ind paa at udtale mig om alle disse Grundes Bestaafenhed og Oprindelse, skal jeg indskrænke mig til at sige, at ogsaa jeg maa antage, at dette Forholds Ordning i en kort Tid er bleven til en politisk Nødvendighed, for at vi maatte komme til en saadan Tilstand, at den ene Klasse ikke altid med Misundelse og den anden Klasse ikke med Mistillid skal see paa den anden. Men, skal dette Forhold ordnes ad Evangsveien, skal det ordnes ved

at bringe Grundlovens § 87 til Anvendelse, saa maa vi vel fatte Betydningen heraf; Blev der for et Dieblit siden talt om, at det ikke vilde kunne betragtes som Expropriation; men jeg kan virkelig ikke indsee, hvorledes man vilde kunne betragte det anderledes, hvorledes man kunde betragte den Nødvendighed, som Loven skulde sætte en Mand i, at overlade til en Anden, det være sig til en privat Mand eller til et Compagnie eller til Staten, sin Eiendom, sit Grundstykke, som han enten har nedarvet fra sine Fædre, eller som han har kjøbt for sine Benge, hvorledes man kunde betragte det anderledes end som en Expropriation. Thi, naar man siger til mig, ja, men denne Eier har hverken kjøbt dette Grundstykke eller arvet det med den fulde omme Ret, hvormed en Anden eier eller har arvet sin Jord, saa svarer jeg, derom vil jeg idetmindste for Dieblittet ikke trættes; men det maa dog vel indrømmes fra alle Sider, at blandt de Indskrænkninger, som Loven har paalagt denne Art Eiendom, er aldeles ikke den, at man skulde være nødt til at overdrage en Deel eller det hele Grundstykke for en bestemt Priis til en Anden; derom har Lovgivningen aldrig malet eet Ord, og saa længe Lovgivningen ikke har antydet, at dette kunde see, saalænge maa en saadan tvungen Afstaaelse, som ved en ny Lov paalægges, betragtes som Expropriation. Jeg troer nu, at, finder man det for det almene Bøls Skyld nødvendigt, at anvende Expropriationen, saa maa man gjøre det, men ikke lade Expropriationen blive hængende som et Damocles-Sværd over Godseiernes Hoved, saa maa man anvende det skarpe Middell til at læge Statens Saar, men indskrænket til en bestemt Tid. Jeg fatter Lovforslagets Tanke meget vel, naar det siger, at indtil 1855 skulle vi søge ad Frivillighedens Veie at ordne Forholdet; jeg fatter Lovforslagets Tanke fuldkomment, naar det siger, fra 1855 skal enhver Bruger kunne forlange, at komme i fuld Besiddelse af den Eiendom, som han nu har Brugsret til, og Eieren skal imod fuld Erstatning være nødsaget til at afstaae den; men jeg savner en Tidsgrændse. Vi kunne ikke, med Billighed og uden at træde Resfærdigheden for nær, unnlade, ligesaa vel at begrænde Expro-